

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії **Гуменюк Оксана Іванівна**, 1990 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2012 році Національний університет державної податкової служби України за спеціальністю «Правознавство», працює начальником управління правового забезпечення Головного управління ДПС у Вінницькій області, м. Вінниця, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного податкового університету, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь, від «17» червня 2025 року № 688, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Любові Касьяненко , доктора юридичних наук, професора, професора кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету
Рецензента –	Марини Глух , кандидата юридичних наук, професора, завідувача кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету Олени Мельник , кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету
Офіційних опонентів –	Андрія Новицького , доктора юридичних наук, професора, першого проректора Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» Вікторії Чорної , доктора юридичних наук, професора, професора кафедри публічного та міжнародного права Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана,

на засіданні «25» липня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Гуменюк Оксані Іванівні** на підставі публічного захисту дисертації «**Правовий статус великих платників податків**» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Державному податковому університеті, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь.

Науковий керівник кандидат юридичних наук, доцент **Стріяшко Галина Миколаївна**, доцент кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного державною мовою, і є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, містить нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні теоретичних та практичних проблем розкриття правового статусу великих платників податків, що має істотне значення для галузі знань 08 «Право». Зокрема, уперше – запропоновано поняття «великий платник податків – юридична особа» (резидент та нерезидент у складі зі структурно відокремленими підрозділами, дочірніми підприємствами, філіями, постійними представництвами, яка зареєстрована на території України та/або провадить господарську діяльність на території України, у якої обсяг прибутку від усіх видів діяльності за останні чотири послідовні податкові (звітні) квартали перевищує еквівалент п'ятдесяти мільйонів євро або загальна сума сплачених до Державного бюджету України податкових платежів, що контролюються органами державної податкової служби, за такий самий період перевищує еквівалент півтора мільйона євро); «великий платник податків – фізична особа» (резидент та нерезидент, обсяг доходу якого від усіх видів діяльності за останні чотири послідовні податкові (звітні) квартали перевищує еквівалент одного мільйона євро); «ознаки великого платника податків» (це комплекс окремих характеристик, що вказують на його організаційно-правову форму діяльності, правовий статус, рівень прибутковості або дохідності від діяльності, що забезпечує його взаємовідносини з органами контролю, які ведуть облік та здійснюють податкове супроводження великих платників податків); виокремлено специфічні ознаки великого платника податків – юридичної особи та великого платника податків – фізичної особи; запропоновано критерії класифікації великих платників податків, такі як: правовий статус; обсяг сукупного доходу або прибутку; суми сплачених податків; включення до реєстру великих платників податків.

За свої змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами).

Здобувачка має 7 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових

фахових видань України та 1 стаття, опублікована в періодичному науковому виданні, що внесене до наукометричної бази Web of Science:

1. Knyazev V., Bortnyk N., Sirant M., Lukianova H., Striashko G., Humeniuk O. State tax policy as an object of administrative and legal regulation. *Political Questions*, 2022. Vol. 40. No. 72. P. 38-47. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000793713700003> (Web of Science).

2. Гуменюк О. І. Процедура добровільної реалізації для великих платників податків: аналіз та практичні аспекти. *Ірпінський юридичний часопис: науковий журнал*. 2024. №2 (15). С. 135-143. URL: <https://ojs.dpu.edu.ua/index.php/irplegchr/article/view/228>.

3. Гуменюк О. І. Модернізація податкового адміністрування великих платників податків в умовах війни та цифровізації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 1. С. 708-711. URL: http://lsej.org.ua/1_2025/169.pdf

4. Гуменюк О. І. Роль великих платників податків у формуванні бюджету в умовах війни. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 2. С. 486-488. URL: http://lsej.org.ua/2_2025/119.pdf

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор **Новицький Андрій Миколайович**, перший проректор Закладу вищої освіти «Подільський державний університет», надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Авторка пропонує визначення «великий платник податків – фізична особа», вказуючи, що обсяг доходу має перевищувати один мільйон євро. Водночас у чинному Податковому кодексі України така категорія не виокремлюється. Цілком погоджуючись із можливістю виокремлення такого суб'єкту в окрему категорію, хотілось би побачити більш чітке та обґрунтоване визначення фізичної особи – великого платника податків, як самостійного суб'єкта фінансового (податкового) права, визначивши не тільки його правовий статус, а і охарактеризувавши його правосуб'єктність у податкових відносинах. Тому виникає питання чи не варто було б розширити аргументацію доцільності запровадження цієї категорії не лише з фіскальної точки зору, але й з точки зору захисту прав фізичних осіб у публічно-правових відносинах?

2. У підрозділі 2.1 здобувачка досліджує права та законні інтереси великих платників податків, визначаючи їх як «гарантовані державою варіанти можливої поведінки». Очевидно, запозичена із приватного права категорія «можлива поведінка» потребує додаткової аргументації застосування у податковому праві. Права у сфері податкового регулювання зазвичай мають імперативний характер, і тому категорія «можливої поведінки» вимагає уточнення щодо меж її реалізації.

3. Основні посили щодо взаємодії платників податків та податкових органів сформовані як надання адміністративних послуг у сфері оподаткування.

Особливо це стосується великих платників податків, адже вони є основними платниками і наповнювачами бюджетів усіх рівнів, тому і увага до них особлива. В той же час, у роботі, на мою думку, не достатньо приділено увагу висвітленню повноважень контролюючих органів, аналізу їх завдань в частині надання адміністративних послуг, забезпечення здійснення діяльності та контролю за повнотою сплати податкових платежів. Розділ, присвячений взаємодії великих платників податків з податковими органами, потребує подальшого поглиблення з урахуванням останніх змін до ПК України та євроінтеграційного поступу України.

4. У роботі слушно порушено питання тінізації діяльності великих платників податків як потенційної загрози для фінансової безпеки держави. Разом з тим, як науковець, я очікував би більш ґрунтовного аналізу саме легальних механізмів податкової оптимізації, які широко використовуються у практиці великого бізнесу, зокрема трансферного ціноутворення, використання спеціальних юрисдикцій, холдингових структур тощо. Це дозволило б не лише показати потенційні зловживання в межах чинного законодавства, але й поглибити розуміння меж між допустимим податковим плануванням та ухиленням від оподаткування. Зважаючи на стратегічне значення ВПП у бюджетному процесі, таке дослідження було б доречним доповненням до загальної концепції правового статусу цієї категорії платників.

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор **Чорна Вікторія Григорівна**, професор кафедри публічного та міжнародного права Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. При обговоренні/аналізу розширення контролю над великими платниками, особливо якщо це стосується фізичних осіб, неминуче постає потреба врахувати права та гарантії суб'єктів, уникнути зловживань і забезпечити легітимність податкових процедур. Етичні обмеження — це рамка, яка гарантує, що посилений контроль залишається законним, справедливим і збалансованим із правами і свободами платників. Тому які етичні обмеження слід врахувати при посиленому контролі за фінансами великих платників (наприклад, захист персональних даних фізосіб-підприємців)?

2. Під час аналізу тих частин дисертації, де автор розглядає імплементацію міжнародних норм і рекомендацій у вітчизняне податкове законодавство щодо великих платників виникло питання, зокрема це стосується – виникнення ризиків регуляторної несумісності які можуть виникнути при імплементації міжнародних рекомендацій у вітчизняне законодавство щодо ВПП?

3. Питання виникло на основі аналізу тих фрагментів дисертації, де обговорюється юридична відповідальність великих платників і зазначається: «Відсутність нормативно закріпленого поняття «вина» у Податковому кодексі України дещо ускладнює процес притягнення до відповідальності великих платників податків. Законодавство не містить визначення цієї категорії, що призводить до неоднозначного тлумачення...». Тому, чи можливо на думку

автора чітко врегулювати поняття «вини» у Податковому кодексі для великих платників, аби уникнути двозначності, але не створити надмірних перешкод для застосування санкцій?

4. Обмежений емпіричний аналіз. В роботі бракує системного аналізу актуальної судової практики з питань реалізації прав або відповідальності великих платників податків. Такий аналіз дозволив би глибше розкрити практичні аспекти проблеми.

5. Авторка наводить проєкт змін до Податкового кодексу України від 2015 року щодо заможних фізичних осіб, однак зазначає, що документ «не був прийнятий». Чи не доцільно було б проаналізувати причини його відкликання та потенційний ризик правового вакууму, який виникає у зв'язку з відсутністю чіткого регулювання статусу заможних фізичних осіб в Україні?

Рецензент – кандидат юридичних наук, професор **Глух Марина Василівна**, завідувач кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. У дисертації наведено пропозиції щодо вдосконалення відповідальності великих платників. Цікаво, чи вивчався досвід застосування цих норм (або їх відсутності) в країнах зі схожою податковою структурою? Доцільно б було провести такий порівняльний аналіз, що б дозволило уникнути проблем та запровадити позитивні практики для України

2. У роботі йдеться, що під час воєнного стану правовий статус великих платників змінився. Робота б збагатилася, якби було виокремлено в інфографіці ключові відмінності «до» і «після» введення воєнного стану для візуалізації висновків?

3. Авторкою запропоновано нову категорію – «великий платник податківфізична особа», однак у практиці податкових органів це не передбачено. Цікаво почути позицію авторки: Чи проводився аналіз потенційних ризиків чи переваг такої класифікації? Як співвідносяться ці пропозиції з чинним законодавством і європейською практикою?

4. Доцільно звернути увагу на розмежування понять «великий платник податків» і «велике підприємництво». Чому для поглибленої характеристики великого платника податків не були використані показники інноваційності, рівень експортної активності або участь у публічних закупівлях, як це часто застосовується в європейських країнах?

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент **Мельник Олена Петрівна**, доцент кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Дисертація детально розкриває поняття, ознаки, структуру статусу ВПП. Проте занадто чітке нормативне закріплення складових може обмежити гнучкість податкового адміністрування. Хотілося б дізнатися, як автор бачить баланс між деталізацією і дискреційністю? Які саме ризики передбачає автор у разі надмірної деталізації правового статусу великих платників податків у

Податковому кодексі? Чи не стане це підставою для правового формалізму і зловживань з боку як платників, так і податкових органів?

2. У роботі комплексно розкривається структура статусу великих платників податків, однак категорія гарантій (особливо процесуальних – щодо перевірок, оскаржень, тощо) не представлена як самостійний елемент, хоча в зарубіжній практиці вона є критично важливою. Чому у структурі правового статусу великих платників податків не виокремлено елемент «податкових гарантій» або «інструментів захисту» платника як окрему складову, попри численні посилання на права, інтереси та відповідальність?

3. У роботі подано аналіз моделей великих платників податків у державах загального права, що, безперечно, є цінним. Водночас залишилось поза увагою дослідження практики країн Східної Європи, які також проходили через процес трансформації податкових систем і мають більш споріднену правову, історичну та інституційну базу з Україною. Чому для порівняльного аналізу обрано саме Австралію, Велику Британію, США, Нову Зеландію та Ірландію, а не країни з більш подібною до України правовою системою, наприклад Польщу, Литву чи Румунію?

Голова ради – доктор юридичних наук, професор **Касьяненко Любов Михайлівна**, професор кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету, без зауважень.

Стріяшко Галина Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5(п'ять) членів ради,

«Проти» НЕМАЄ членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Оксані Гуменюк** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

М.П.

Любов КАСЬЯНЕНКО

